

7. Daramola J.O., Abioja M.O., Onagbesan O.M. Heat Stress Impact on Livestock Production. *In Environmental Stress and Amelioration in Livestock Production*; Springer: Berlin/Heidelberg, Germany, 2012; pp. 53–73.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-238-8-34>

**SOME LEGAL ISSUES OF BRINGING TO CRIMINAL
RESPONSIBILITY DUE TO VIOLATION OF LEGISLATION
ON BIOLOGICAL (VETERINARY) SAFETY**

**ОКРЕМІ ПРАВОВІ ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ
ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВНАСЛІДОК
ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО БІОЛОГІЧНУ
(ВЕТЕРИНАРНУ) БЕЗПЕКУ**

Shuliak N. O.
*Master of Laws, lawyer,
Managing partner
Crown Law Firm
Kyiv, Ukraine*

Шуляк Н. О.
*магістр права, адвокат,
Керуючий партнер
Адвокатське об'єднання «Краун»
м. Київ, Україна*

Біологічна безпека – невід'ємна частина суверенітету будь-якої держави. Основні складові біобезпеки – фітосанітарна та ветеринарна безпека. За даними ООН щорічні втрати врожаю всіх сільсько-господарських культур становлять близько 35 % від валових зборів потенційного врожаю, в зокрема втрати від шкідників – 13,9 %, від хвороб – 9,2 %, від бур'янів – 11,4 %.

Дотримання норм і правил фітосанітарної та ветеринарної безпеки – принципова умова для розвитку торговельних зв'язків між країнами-членами Світової організації торгівлі та Всесвітньої організації охорони здоров'я. Приєднання України до Світової організації торгівлі та інтеграція в Європейське співтовариство потребують негайного переходу нашої держави на впровадження загальноприйнятих стандартів фітосанітарних та ветеринарних заходів, які базуються на максимальній їх ефективності при мінімізації економічних наслідків для розвитку сільського господарства як основної галузі виробництва харчової продукції [1, с. 4].

За порушення закону у сфері ветеринарної безпеки передбачена цивільна, адміністративна та кримінальна відповідальність. Розглянемо окремі особливості настання кримінальної відповідальності на практичному прикладі в межах судової справи № 132/567/22 [2], що знаходилась у провадженні Калинівського районного суду Вінницької області.

В межах справи судом було винесено вирок, яким вирішено визнати особу винуватою у вчиненні кримінального правопорушення (злочину), передбаченого ч. 1 ст. 239 КК України та призначити узгоджену сторонами міру покарання у виді 2 (двох) тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що складає 34000 (тридцять чотири тисячі) гривень.

Суть справи полягала у тому, що всупереч чинним спеціальним правилам засуджений, обіймаючи посаду головного інженера Калинівської філії Державного підприємства «Укрветсанзавод», будучи наділеним організаційно-розпорядчими повноваженнями та особою, уповноваженою дотримуватися спеціальних правил щодо запобігання забрудненню земель, у період часу з 31.10.2019 по 03.11.2021, діючи умисно, усвідомлюючи суспільно-небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки у виді створення загрози життю та здоров'ю людей чи довкіллю, не бажаючи, але свідомо припускаючи їх настання, користуючись бездіяльністю осіб, уповноважених впливати на прийняття ним організаційно-розпорядчих рішень, матеріали відносно яких виділені в окреме провадження, з метою забезпечення діяльності підприємства та мінімізації витрат на заходи з утилізації відходів виробництва, надав вказівку підлеглим працівникам Калинівської філії Державного підприємства «Укрветсанзавод» здійснювати неодноразове розміщення побічних продуктів тваринного походження, що призвело до їх накопичення та підсумкового зайняття 1,306 га території, яка не огорожена та не має твердого покриття, за межами виробничих потужностей Калинівської філії Державного підприємства «Укрветсанзавод», а саме на частині земельної ділянки з кадастровим номером 0521683800:06:000:0002 площею 3,8354 га, розташованій за адресою: ..., яка на підставі державного акта на право постійного користування серії П-ВН № 000999 від 04.11.1997 року перебуває у постійному користуванні Калинівської філії Державного підприємства «Укрветсанзавод» та в подальшому всупереч ч.8 ст. 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» не забезпечив виконання вимог п.5 Припису ГУ Держпродспоживслужби

у Вінницькій області № 1/02-4.02/21 від 29.09.2021 щодо забезпечення проведення обробки, переробки побічних продуктів тваринного походження, яка накопичилася на території підприємства та земельних ділянках, що належать йому, а також вимог п.п. 19, 20 припису Державної екологічної інспекції від 29.09.2021 про усунення порушень вимог природоохоронного законодавства, виданого Калинівській філії Державного підприємства «Укрветсанзавод», а саме:

– не забезпечив ліквідацію забруднення ґрунтів на земельній ділянці площею 6887 м², в північній стороні ділянки від виробничих будівель, де виявлено складування відходів тваринного походження на ділянці з кадастровим номером 0521683800:06:000:0002 (п. 19 Припису);

– не вжив заходів щодо запобігання негативному і еколого небезпечному впливу на земельну ділянку та ліквідації наслідків такого впливу на території земельної ділянки, де виявлено складування відходів тваринного походження на рельєфі місцевості з кадастровим номером 0521683800:06:000:0002 (п.20 Припису), що відповідно до протоколу вимірювань показників складу та властивостей ґрунтів № 18-2021 від 03.11.2021 призвело до перевищення концентрацій показників ґрунту порівняно з фоновими пробами, а саме : амоній (обмінний) у перерахунку на азот амонійний у 8,75 рази та органічних речовин, що екстрагуються петролейним ефіром (тваринні жири) у 7,8 рази.

Основними доказами по справі були наступні документи:

1. висновки експертизи, а зокрема, відповідно до висновку експерта за результатами проведення судової інженерно-екологічної експертизи № 1599/21-23 від 18.01.2022 встановлено, що за результатами дослідження проб ґрунтів на земельній ділянці з кадастровим номером 0521683800:06:000:0002 за місцезнаходженням на території Калинівської філії Державного підприємства «Укрветсанзавод» виявлено перевищення концентрації показників ґрунту порівняно з фоновими пробами, а саме: амоній (обмінний) у перерахунку на азот амонійний, та органічні речовини, що екстрагуються петролейним ефіром (тваринні жири). Зважаючи на суттєве перевищення фонових показників концентрації в ґрунтах органічних речовин, що екстрагуються петролейним ефіром (тваринні жири), а також значні площі забруднення внаслідок неналежного поводження з відходами, а саме розміщення побічних продуктів тваринного походження на відкритому ґрунті, створена небезпека для життя, здоров'я людей та довкілля.

2. Приписи уповноважених органів, що вже наводились раніше.

При цьому необхідно відмітити необхідність розподілу посадових обов'язків як підстава для застосування заходів відповідальності. В першу чергу слідство буде досліджувати розподіл посадових обов'язків між керівництвом юридичної особи, а зокрема, директором та генеральним інженером. Додатковими відомостями буде встановлено, хто є відповідальним на підприємстві за поводження із відходами. За результатом проведеного аналізу внутрішніх документів підприємства було встановлено, що ця особа є особою, на яку зазначеними внутрішніми розпорядчими актами підприємства покладено обов'язок із дотримання спеціальних правил у сфері охорони навколишнього природного середовища у тому числі щодо запобігання псуванню та забрудненню земель.

Щодо нормативного регулювання цього питання, то окрім частини 1 ст. 45 Закону України «Про охорону земель», п. «з» ч. 1 ст. 17 Закону України «Про відходи», судом було застосовано галузеві стандарти, а зокрема, п. 2.1.3 Державних санітарних правил та норм. Комунальна гігієна. 2.7 Грунт, очистка населених місць, побутові та промислові відходи, санітарна охорона ґрунту. «Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення (ДСанПіН 2.2.7.029-992). Необхідно при цьому зазначити, що відповідно до рішення Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва дія постанови Головного державного санітарного лікаря України від 01.07.99 № 29 "Державні санітарні правила та норми 2. Комунальна гігієна. 2.7. Грунт, очистка населених місць, побутові та промислові відходи, санітарна охорона ґрунту. "Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення» ДСанПіН 2.2.7.029-99", незареєстрованої в Міністерстві юстиції України, *зупиняється з 16 вересня 2014 року.*

На наведеному прикладі очевидно наступні риси відповідальності за порушення законодавства про ветеринарну безпеку:

1. Інститут є комплексним і регламентується і нормами екологічно, земельного законодавства у залежності від форми негативних наслідків, що настали.

2. Кримінальна відповідальність як форма та вид юридичної відповідальності настає, в тому числі, через невиконання адміністративно оформлених вимог уповноважених органів.

3. Основною доказовою базою, окрім трудових та інших документів є висновки експертизи, приписи уповноважених органів.

4. Важливими обставинами при встановленні винності посадової особи є встановлення її посадових обов'язків на підставі первинної трудової документації.

5. Підстава для застосування заходів відповідальності є закони та галузеві нормативні акти.

6. Правозастосовна діяльність є вкрай складною, оскільки зміна стандартів та галузевих правил може призводити до винесення рішення, законність якого є суперечливою.

Література:

1. Федоряк М.М., Симочко В.В., Жук А.В. Фітосанітарна і ветеринарна безпека: теорія та практика : навчальний посібник, Чернівці, 2018)

2. Єдиний державний реєстр судових рішень URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104251502>.

3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (із змінами та доповненнями), Відомості Верховної Ради України від 20.07.2007 – 2007 р., № 29, с. 1001, ст. 389.

4. Закон України «Про охорону земель» (із змінами та доповненнями), Відомості Верховної Ради України від 26.09.2003 2003 р., № 39, ст.349.

5. Закон України «Про відходи» (із змінами та доповненнями), *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1998, № 36–37, ст. 242.

6. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 01.07.99 № 29 «Державні санітарні правила та норми 2. Комунальна гігієна. 2.7. Грунт, очистка населених місць, побутові та промислові відходи, санітарна охорона ґрунту. “Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення” ДСанПіН 2.2.7.029-99» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0029588-99#Text>.